

Sygn. akt: IX C 1497/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Opolu IX Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Piotr Sobków
Protokolant:	stażysta Dagmara Kiełtucka

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2014 r. w Opolu

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta O.**

przeciwko M. P.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego M. P. na rzecz powoda Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta O. kwotę 428. 85 zł (czteryście dwadzieścia osiem i 85/100 złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2012r . do dnia zapłaty solidarnie z J. P., której to zobowiązanie wynika z nakazu zapłaty z dnia 21 grudnia 2013r. sygn. akt I Nc 3878/13,

II. w pozostałym zakresie postępowanie umarza,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego solidarnie z J. P., której to zobowiązanie wynika z nakazu zapłaty z dnia 21 grudnia 2013r. sygn. akt I Nc 3878/13.

Sygn. akt IX C 1497/14

UZASADNIENIE

Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta O. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych M. P. i J. P. kwoty 670,74 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powództwa Skarb Państwa wskazał, że pozwani M. P. i J. P. byli użytkownikami wieczystymi gruntu powoda położonego w O., obejmującego działkę nr (...) arkusz mapy 9. Zawiadomieniem z dnia 29.11.1995r. została wskazana opłata roczna za użytkowanie wieczyste. Powód podał, iż pozwani, pomimo skierowania do nich wezwania do zapłaty, nie uregulowali należności za użytkowanie wieczyste za rok 2012.

Nakazem zapłaty z dnia 21.12.2013r. wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy w Opolu nakazał pozwany, aby zapłacili solidarnie na rzecz powoda kwotę 670,74 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1.04.2013r. do dnia zapłaty oraz kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W ustawowym terminie sprzeciw od nakazu zapłaty złożył pozwany M. P., zaskarżając go w całości. Wniósł o oddalenie powództwa w części dotyczącej opłaty za użytkowanie wieczyste za okres przypadający po sprzedaży nieruchomości

posadowionej na działce gruntu 12/24 i przeniesieniu prawa użytkowania wieczystego, umorzenie postępowania co do kwoty przypadającej za okres od dnia 1.03.2012r. do 03.04.2012r. wobec zapłaty, a także o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Przyznał, iż pozwanym od dnia 3.10.1994r. przysługiwało prawo użytkowania wieczystego działki gruntu wskazanej w pozwie, jednakże w dniu 3.04.2012r. nastąpiło przeniesienie tego prawa wraz z prawem własności posadowionej na działce hali stanowiącej odrębną nieruchomość na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w W.. Powołując się na orzecznictwo sądowe pozwany wskazał, że opłata z tytułu użytkowania wieczystego jest z istoty opłatą podzielną i nie można wymagać, aby użytkownik wieczysty był zobligowany uiszczać na rzecz właściciela gruntu opłatę roczną także za ten okres roku kalendarzowego, w którym nie przysługuje mu już to prawo. W ocenie pozwanego jest on zatem zobowiązany jedynie do uiszczenia opłaty z tytułu użytkowania wieczystego za okres od 1.01.2012r. do dnia 3.03.2012r., kiedy to nastąpiło przeniesienie tego prawa. Podał, iż w dniu 3.04.2014r. uiszczył na rzecz powoda opłatę za użytkowanie wieczyste działki przez 94 dni (191,74 zł) oraz należne odsetki (50,13 zł), łącznie 241,89 zł.

Zdaniem pozwanego powód miał obowiązek z urzędu rozdzielić stosunkowo kwotę opłaty za użytkowanie wieczyste i obciążyć tą opłatą dotychczasowego użytkownika proporcjonalnie do okresu korzystania oraz zawiadomić pozwanego o jej wysokości, czego nie uczynił.

W odpowiedzi na powyższe powód wskazał, że obowiązek zapłaty opłaty rocznej przez użytkownika wieczystego powstaje co roku z dniem 1 stycznia danego roku, a termin do dnia 31.03 jest terminem płatności ustawowo zastrzeżonym na korzyść dłużnika, będący jednocześnie terminem wymagalności. Wobec powyższego pozwani byli zobowiązani do zapłaty opłaty rocznej w dniu 1.01.2012r. z terminem wymagalności w dniu 31.03.2012r. czego bezspornie nie uczynili. W ocenie powoda skoro sprzedaż prawa użytkowania wieczystego nastąpiła po upływie w/w terminów pozostaje ona bez wpływu na zasadność dochłodzonego roszczenia. Powołując się na orzecznictwo oraz wypowiedzi doktryny powód wskazał również, że przedstawiony przez pozwanego pogląd nie jest jedynie obowiązującym.

Na rozprawie w dniu 3.06.2014r. powód cofnął powództwo co do kwoty 241,89 zł na co pozwany wyraził zgodę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na mocy sporządzonej w formie aktu notarialnego umowy sprzedaży z dnia 3.10.1994r. Rep. A nr 6519/94 oraz wpisu do księgi wieczystej M. P. i J. P. nabyli do majątku wspólnego prawo użytkowania wieczystego gruntu należącego do Skarbu Państwa, położonego w O. przy ul. (...), składającego się z działki nr (...) arkusz mapy 9, objętego księgą wieczystą KW nr (...).

Pismem z dnia 29.11.1995r. Urząd Rejonowy w O. zawiadomił M. P. i J. P. o przeniesieniu na nich obowiązku uiszczenia opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego w wysokości 670,74 zł.

Dowód:

- wydruk z rejestru gruntów – k. 5
- odpis księgi wieczystej Kw nr (...) – k. 19-30
- pismo Urzędu Rejonowego w O. z dnia 29.11.1995r. – k. 6

W dniu 03.04.2012r. M. P. oraz J. P. na podstawie umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego sporządzonego przed notariuszem D. K. w Kancelarii Notarialnej w O. (Rep. A nr 1781/2012) zbyli na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. prawo użytkowania wieczystego nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr (...) Sądu Rejonowego w Opolu wraz z prawem własności hali stanowiącej odrębną nieruchomość. (...) Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. została wpisana do księgi wieczystej nr (...) jako nowy użytkownik wieczysty nieruchomości na podstawie wniosku złożonego w dniu 4.04.2012r.

Dowód:

- akt notarialny z dnia 03.04.2012r. – k. 14-18

- odpis księgi wieczystej Kw nr (...) – k. 19-30

Pismem z dnia 28.05.2013r. nr (...)SP. (...)1. (...) M. P. i J. P. zostali wezwani do uiszczenia na rzecz powoda kwoty 670,74 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego w/w nieruchomości za cały rok 2012.

Dowód:

- wezwanie do zapłaty – k. 7

W dniu 3.03.2014r. pozwany M. P. wpłacił na rzecz powoda łączną kwotę 241,89 zł tytułem opłaty za wieczyste użytkowanie nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr (...) za okres od 1.01.2012r. do 3.04.2012r.

Dowód:

- dowód zapłaty – k. 31

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż od wydanego w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty z dnia 21.12.2013r. sprzeciw złożył jedynie pozwany M. P.. Stosownie do treści art. 505 § 2 k.p.c. nakaz zapłaty traci moc w części zaskarżonej sprzeciwem. Tym samym w pozostałym niezaskarżonym zakresie, tj. co do pozwanej J. P., nakaz ten stał się prawomocny.

Ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny nie był między stronami sporny. Istota sporu sprowadzała się natomiast do oceny prawnej tego stanu faktycznego, a mianowicie określenia sposobu ustalania wysokości opłaty rocznej za rok, w którym nastąpiło zbycie prawa użytkowania wieczystego.

Zgodnie z art. 238 k.c. wieczysty użytkownik uiszcza przez czas trwania swego prawa opłatę roczną. Stosownie natomiast do treści art. 71 ust. 1 i 4 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.), za oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste pobiera się pierwszą opłatę i opłaty roczne. Użytkownicy wieczystości mają opłaty roczne wnosić w terminie do dnia 31 marca każdego roku, z góry za dany rok - bez żadnego odrębnego wezwania.

Obecnie nie budzi jakichkolwiek wątpliwości, że opłaty z tytułu użytkowania wieczystego mają charakter cywilnoprawny. Stanowią one ekwiwalent pieniężny za możliwość korzystania przez użytkownika wieczystego z gruntu Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem innych osób.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowały się dwie odmienne interpretacje dotyczące tego, czy uzyskującego prawo własności obciąża obowiązek zapłaty opłaty rocznej w niezmienionej wysokości, czy też opłata taka powinna zostać jednak pomniejszona odpowiednio do czasu trwania użytkowania wieczystego w danym roku kalendarzowym. Do pierwszego z tychże nurtów interpretacyjnych zaliczyć należy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15.02.2002r., sygn. akt V CA 2/02 (OSNC 2003, z. 1, poz. 12), w którym stwierdzono, że z art. 238 k.c. i art. 71 ust. 1 i 4 u.g.n. wynika wola ustawodawcy nadania opłatom za korzystanie z prawa użytkowania wieczystego wyłącznie charakteru opłat rocznych i to niezależnie od możliwości wygaśnięcia tego prawa w ciągu roku. Zdaniem Sądu, uiszczenie opłaty w zasadzie nie podlegają zwrotowi, obowiązek taki nie powstaje także w razie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 września 1997r. o przekształceniu prawa użytkowania

wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności. W wyroku z dnia 3 września 2003r., sygn. akt II CKN 419/01 (OSNC 2004, z. 10, poz. 165) Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, że z chwilą przekształcenia w trakcie roku kalendarzowego prawa użytkowania wieczystego w prawo własności uiszczona opłata roczna nie jest świadczeniem nienależnym w części przypadającej za okres po przekształceniu. Dla odmiennej wykładni art. 238 k.c. i art. 71 ust. 4 u.g.n. nie stanowi dostatecznego uzasadnienia teza o nierozzerwalnym związku obowiązku ponoszenia opłaty z rzeczywistym czasem trwania użytkowania wieczystego. Analizując szerzej treść art. 238 k.c., Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 listopada 2003r., sygn. akt IV CK 249/02 (niepubl.) wyjaśnił, że opłaty roczne nie są proporcjonalne do okresu trwania użytkowania wieczystego w określonym roku kalendarzowym i nie podlegają stosownemu obniżeniu w razie korzystania przez użytkownika ze swego prawa krócej niż 12 miesięcy. Treść art. 238 k.c. pozwala przyjąć, że termin zapłaty opłaty rocznej (z góry - do dnia 31 marca każdego roku, zgodnie z art. 71 ust. 4 u.g.n.) przewidziano w oderwaniu od okresu trwania umowy w danym roku kalendarzowym, a istotne pozostaje tylko istnienie użytkowania wieczystego w tym roku kalendarzowym.

W kilku orzeczeniach Sądu Najwyższego opowiedziano się jednak wyraźnie za możliwością proporcjonalnego zmniejszenia opłaty rocznej stosownie do czasu trwania prawa użytkowania wieczystego w danym roku kalendarzowym, w tym m.in. w wyroku z dnia 25 listopada 2010 r., sygn. akt I CSK 692/09.

Tego ostatniego poglądu Sąd w niniejszym składzie nie podziela.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że przepisy art. 71 u.g.n. mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących, więc kwestii tam uregulowanych strony nie mogą ukształtować w umowie odmiennie. Dotyczy to przede wszystkim zasady ustalania i pobierania pierwszej opłaty oraz opłat rocznych. Z przepisów tych wynika zatem, że opłata ma charakter niepodzielny (jest wnoszona za cały rok z góry bez konieczności odrębnego wezwania), a wszelkie wyjątki od tej zasady muszą wynikać wprost z ustawy. Taki wyjątek przewidziany został w art. 71 ust. 6 u.g.n., dodanym z dniem 22 października 2007r. przez art. 1 pkt 22 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007r. zmiany ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2007r., Nr 173, poz. 1218).

Zważyć jednocześnie należy, że stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w w/w wyroku z dnia 25 listopada 2010 r., sygn. akt I CSK 692/09, na który w sprzeciwie powoływał się pozwany, nie może być miarodajne w niniejszej sprawie, bowiem dotyczy ono stanu prawnego obowiązującego przed przedmiotową zmianą art. 71 ustawy o gospodarce nieruchomościami, która weszła w życie dnia 22 października 2007r. Przywołany w sprzeciwie wyrok Sądu Najwyższego mógł być aktualny pod rządem art. 71 ustawy o gospodarce nieruchomościami w poprzednim brzmieniu. W niniejszej sprawie należy mieć natomiast na uwadze stan prawny po w/w zmianie.

Dodany art. 71 ust. 6 ustawy stanowi, że w razie wygaśnięcia użytkowania wieczystego opłata roczna z tytułu użytkowania wieczystego za rok, w którym prawo wygasło, podlega zmniejszeniu proporcjonalnie do czasu trwania użytkowania wieczystego w tym roku, Ustawodawca, dokonując wyżej wskazanej zmiany art. 71 ustawy o gospodarce nieruchomościami uregulował *expressis verbis* jedynie kwestię zmniejszenia opłaty w przypadku wygaśnięcia prawa. Jest to wyjątek od zasady niepodzielności rocznej opłaty za użytkowanie wieczyste. A *contrario* brak jest podstaw do proporcjonalnego zmniejszania opłaty w innych przypadkach. Skutek w postaci redukcji opłaty rocznej, przewidziany w powołanym przepisie, nie dotyczy zatem sytuacji faktycznej istniejącej w niniejszej sprawie, a to zbycia użytkowania wieczystego w okresie roku kalendarzowego. Z punktu widzenia prawnego stanowi to zupełnie odmienną sytuację. Prawo nie traci swego bytu lecz jedynie zmienia się podmiot uprawniony do użytkowania wieczystego. Ustawodawca wprowadzając przepis art. 71 ust. 6 ustawy jako wyjątek od zasady niepodzielności charakteru opłaty rocznej nie uwzględnił wprost możliwości redukcji opłaty rocznej przy zbyciu tego prawa. Wyjątek ten odnosi się jedynie do przypadku wygaśnięcia tego prawa i zdaniem Sądu w tej sytuacji nie może być interpretowany rozszerzająco. Przepis art. 71 ust. 6 u.g.n. jest przepisem *lex specialis* w stosunku do art. 71 ust. 4 u.g.n., dlatego nie powinien być rozciągany na inne zdarzenia prawne. Ponadto, gdyby ustawodawca chciał wprowadzić możliwość proporcjonalnego rozliczania opłaty rocznej także przy zbyciu prawa użytkowania wieczystego, to sytuację taką przewidziałby wprost w treści dodanego art. 71 ust. 6 u.g.n., tak jak to uczynił w przypadku wygaśnięcia tego prawa.

W ocenie Sądu, zarówno wykładnia literalna jak i celowościowa aktualnie obowiązującej ustawy o gospodarce nieruchomościami prowadzi do wniosku, że nie ma możliwości proporcjonalnego zmniejszenia opłaty rocznej za rok, w którym nastąpiło zbycie prawa na rzecz innego podmiotu. Opłata za użytkowanie wieczyste jest opłatą roczną i nie wylicza się jej proporcjonalnie do okresu użytkowania w przypadku, gdy w danym roku nastąpiła sprzedaż tego prawa. Ewentualne rozliczenia z tego tytułu mogą i powinny być dokonywane między stronami umowy dotyczącej zbycia prawa użytkowania wieczystego. Kwestia rozliczeń opłaty rocznej pomiędzy użytkownikami wieczystymi ma charakter umowny i w żaden sposób nie wpływa na podzielność samej opłaty oraz podzielność zobowiązania.

Zobowiązany do zapłaty opłaty rocznej jest zatem podmiot, któremu przysługuje przymiot wieczystego użytkownika w dniu 1 stycznia (art. 71 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami). Termin „do 31 marca” można określić jako termin płatności ustawowo zastrzeżony na korzyść dłużnika, będący jednocześnie terminem wymagalności. Data 1 stycznia określa więc datę powstania obowiązku zapłaty i tym samym wskazuje osobę zobowiązaną, zaś data 31 marca jest tylko terminem wykonania wcześniej już powstałego obowiązku zapłaty (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 10.11.2005 r., sygn. akt I ACa 470/05 – niepubl.). W konsekwencji, użytkownik, któremu prawo to przysługiwało w dniu 1 stycznia danego roku, nie może się skutecznie uchylić od obowiązku dokonania wpłaty opłaty rocznej na rzecz właściciela gruntu. Problem ewentualnych rozliczeń związanych z rzeczywistym okresem korzystania z nieruchomości w danym roku powinien być rozstrzygany pomiędzy stronami umowy (zbywcą i nabywcą) w sposób całkowicie niezależny od właściciela.

Pogląd ten znajduje swoje odzwierciedlenie również w poglądach doktryny. Jak wskazano w komentarzu do art. 71 ustawy o gospodarce nieruchomościami autorstwa G. B. i M. G. (1) „obowiązek zapłaty opłaty rocznej powstaje z dniem 1 stycznia każdego kolejnego roku i obciąża osobę będącą w tej dacie użytkownikiem wieczystym. Opłata ta ma charakter „przedmiotowy” i jest związana z nieruchomością, a nie konkretnym użytkownikiem wieczystym. Okoliczność, że jest ona ekwiwalentem za korzystanie z nieruchomości, nie ma wpływu na brak jej podzielności. Z dniem 1 stycznia skonkretyzował się bowiem obowiązek o określonej treści i jakiegokolwiek zmiany przedmiotowe czy podmiotowe nie mają już wpływu na los opłaty. Jedynym, zresztą oczywistym wyjątkiem jest wygaśnięcie prawa użytkowania wieczystego w trakcie roku. Jest to jednakże sytuacja diametralnie inna od zbycia prawa użytkowania wieczystego. Kwestia rozliczeń opłaty rocznej pomiędzy użytkownikami wieczystymi ma charakter umowny i w żaden sposób nie wpływa na podzielność samej opłaty oraz podzielność zobowiązania. Zobowiązaną do jej zapłaty jej osoba, która była użytkownikiem wieczystym w dniu 1 stycznia.” Ponadto dotychczasowy użytkownik wieczysty w przypadku sprzedaży może uwzględnić w cenie uiszczoną opłatę roczną. Dlatego trudno uznać, że z datą zbycia użytkowania wieczystego dochodzi do podzielenia opłaty rocznej. Przeciwno takiej interpretacji przemawia też tylko jeden termin płatności opłat rocznych i trudno ustalać nowy termin płatności dla części opłaty. Poza tym konsekwencje tego poglądu byłyby całkowicie niepraktyczne, ponieważ prowadziłyby do tego, że należałoby zwracać część opłaty rocznej już uiszczoną i żądać części opłaty od nabywcy (Ustawa o gospodarce nieruchomościami. Komentarz, B. G., G. M., K. S., M. G. (2), M. E., LexPolonica, według stanu prawnego na dzień 1.08.2012r.).

Reasumując, w ocenie Sądu obowiązek zapłaty opłaty rocznej powstaje w dniu 1 stycznia każdego roku kalendarzowego i jest związany z osobą tego użytkownika wieczystego, któremu prawo to przysługuje w tym dniu albowiem żaden przepis prawa nie daje podstaw do rozliczania kwoty opłaty rocznej pomiędzy zbywcą i nabywcą prawa użytkowania wieczystego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że zobowiązany do pokrycia całości opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego jest pozwany, jako ten któremu to prawo przysługiwało w dniu 1 stycznia 2012r. Z dniem 1 stycznia powstał obowiązek zapłaty dochodzonej sumy, zaś z dniem 31 marca 2012r. upłynął termin płatności i wymagalności tego roszczenia. Pozwany w przewidzianym terminie swojego zobowiązania nie spełnił i dopiero w późniejszym czasie, gdy roszczenie było już wymagalne, zbył prawo użytkowania wieczystego na rzecz innego podmiotu.

Mając powyższe na uwadze Sąd przyjął, że powód zasadnie dochodzi zapłaty z tytułu opłaty rocznej za cały rok 2012 i dlatego też zasądził na rzecz powoda, solidarnie z J. P., której to zobowiązanie wynika z nakazu zapłaty z dnia

21.12.2013r., sygn. akt I Nc 3878/13 kwotę 428,85 zł, stanowiąca różnicę pomiędzy opłatą należną, a kwotą dotychczas uiszczoną przez pozwanego (241,89 zł).

W pozostałym zakresie, wobec skutecznego cofnięcia przez Skarb Państwa powództwa, postępowanie na mocy art. 203 § 1 i 4 k.p.c. i art. 355 § 1 k.p.c., podlegało umorzeniu.

W pkt III wyroku Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego solidarnie z J. P., której to zobowiązanie wynika z nakazu zapłaty z dnia 21 grudnia 2013r. sygn. akt I Nc 3878/13. Podstawową zasadą odnoszącą się do kwestii kosztów w postępowaniu cywilnym jest bowiem zasada odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie z przepisem art. 98 kodeksu postępowania cywilnego, strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Wskazać przy tym należy, że za stronę przegrywającą sprawę należy także uważać pozwanego, który w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda, wymagalne w chwili wytoczenia powództwa (wyrok Sądu Najwyższego z 21 lipca 1951 r., sygn. akt C 593/51, OSN 1952, nr 2, poz. 49). Mając zatem na uwadze, że pozwany dokonał częściowej spłaty zadłużenia już po wytoczeniu powództwa, jest on zobowiązany do poniesienia kosztów procesu również w zakresie umorzonej części postępowania. Na zasądzona kwotę składają się koszty zastępstwa prawnego strony powodowej, ustalone zgodnie z § 6 pkt.2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.